

Izhaja vsak četrtek,
Velja s poštnino vred in
v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

GOSPODAR.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Oznani se prijemajo in
plača se za navadno vrstico
če se oznanilo natisne en-
krat, 10 kr., če dvakrat,
15 kr., če trikrat 20 kr.,
in vsakokrat za kolek 30 k.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Štv. 25.

V Mariboru 23. junija 1870.

Tečaj IV.

Tabor pri Kapeli,

eno uro niže Radgone.

Poduka in spet poduka potrebuje naše slovensko ljudstvo, to so besede, ktere se že več let čujejo iz ust vsakega rodoljuba. Voditelji našega predragega slovenskega ljudstva so to potrebo ne samo spoznali, temuč tudi že mnogo storili, da bi ljudstvo po mogočnosti podučevali. V ta namen so nastale po vseh krajih čitalnice, so nastala druga enaka društva, so se začele izdavati potrebne knjige in časniki in zadnjič so se še začeli napravljati veliki javni shodi, ktere tabore imenujemo, vse to se je osnovalo samo zato, da bi se ljudstvo podučevalo in narodnost med ljudstvom krepko zbujala.

Da pa naše drago slovensko ljudstvo potrebo, podučevanja popolnoma spozna, je že do zdaj pokazalo pri vsaki priložnosti, ker vsikdar se je vdeležilo posebno shodov, kjer je mislilo, da bi se tamo kaj koristnega naučilo.

13 taborov smo zdaj že imeli v „Sloveniji“, in vseh teh se je ljudstvo v velikem številu udeležilo in vsikdar soglasno sprejelo in z velikim veseljem vse resolucije, o kterih je bilo govorjeno.

Zadnji dozdejni tabor je bil v nedeljo 19. t. m. pri Kapeli, t. j. prav za prav v kapeljski fari na lepem murskem polju, pri tako imenovani Novi Slatini, eno malo uro niže Radgone. Tudi tega tabora se je vdeležila tako velika množina rodoljubov, kakor jo nismo nikdar pričakovali, in sicer on dan tem manj, ker bilo je zlo deževno vreme. Kakor smo iz gotovega vira izvedeli, so ta tabor osnovali vsi župani kapelske fare in neki rodoljubi bližnje okolice in posebno ljutomerski gg. dr. Klemenčič in Kukovec sta jim šla v vsem na roke; da, celo radgonski mestjani, če ravno Nemci, so pripomagali k temu taboru, posebno tisti, ki imajo v kapeljski fari posestva, kar potem kaže, da so ti gospodje res liberalni, da hočejo, da se Slovenci tudi naj podučujejo po svoji narodni šegi naj veselijo. Take poštene Nemce bomo vsikdar čislali in jim bomo hvaležni in jih bomo tudi vsikdar po mogočnosti podpirali in z njimi, kot sosedi prav bratinsko skupej živeli. Ziveli vsi pošteni, pravični in v pravem smislu liberalni Nemci!

Že taki popoldne se je začelo ljudstvo zbirati na taborišču, ki se je nahajalo na prav lepem pašniku in je bilo obdano s prav velikimi drevesi, na kterih je vihralo blizo deset velikih slovenskih zastav. Ob eni popoldne je vendar prišel strašen vihar in dež je lil, kakor bi ga kdo iz škafov vlival. Ta burja je trajala do pol treh in ves kraj je bil v vodi. Po tem se je nebo spet lepo razjasnilo in odbor z govorniki se je podal na taborišče misleč, da niti 500 ljudi ne bode tam; ko vendar tje pridemo, je bilo že več tisoč ljudi zbranih in od vseh strani še jih je zmirom več prihajalo. Ob pol četirih je bil tabor napovedan in ker je cesarski komisar zahteval, da se naj tabor začne, se je to tudi zgodilo. Iz početka je že bilo zbrano 4000 ljudi, prihajalo pa jih je vendar še zmirom več in proti koncu tabora jih je na taborišču bilo više 8000. Prihajali so še vendar zmirom in žalibog, so neki še le prišli, ko je bil že tabor končan. Prihodniki so pravili, da so se tudi mnogi vrnoli domu, ker so mislili, da pri tako hudem vremenu tabora niti ne bo. Ljudje so prišli od 4—5 ur oddaljenih krajev in so bili zvun-

redno navdušeni za tabor. Ob tričetrt na četiri je gosp. dr. Klemenčič kot predsednik taborovega odbora tabor z lepim vvodnim govorom odprl. Govore prinesemo še le prihodnjič, danes še samo pristavimo resolucije, ktere so bile vse soglasno sprejete.

1. Vsi Slovenci se po postavi naj zedinijo v eno krovovino z enim deželnim zborom in eno deželno vlado.

2. §. 19. državnih osnovnih postav se naj djansko izpolnuje, naj se zato na Slovenskem slovenski jezik v vse cesarske urade in kot podučni jezik v vse šole vpelja in sicer taki v začetku prihodnjega šolskega leta.

3. Ker so naša posestva z zemljiščnim in hišnim davkom že preobložena, izrečemo vsi tukaj zbrani, da se naj državno gospodarstvo tako uravna, da se zemljiščni in hišni davek zniža, ali če to nikakor ni mogoče, naj se v prihodnje ne povekša.

4. Naj se prosta hudodelstva, pregreški in prestopi ostreje kaznujejo.

5. Naj se Mura od Radgone do ogerske meje na deželne stroške regulira, posebno zgorej Učje vasi.

6. Naj se čez naš kraj ali ne daleč od njega napravi železnica.

(Dalje.)

Gospodarske stvari.

Umni sadjorejec.

Zboljšanje slabe zemlje.

Globoko rodovitna in dobro vdelana prst, kakoršna je po dobrih vinogradih, njivah, zelnikih in drugih starih vrtilih, je za vse sadno drevjo najboljša. Ali večkrat je le pusta in plitva zemlja, ki ima za podlogo trdo mrtvico ali pa prod, da drevesa korenin globoko gnati ne morejo, ali pa živeža ne najdejo; tako zemljo je treba zboljšati.

Sem ter tje je zemlja od nature dobra, vendar se primeri, kakor smo zgoraj videli, da nektero sadno drevje ljubi to, drugo uno zemljo, in toraj ni k rasti sadunosnic pripravna, zlasti če ni obdelana in globoko zrahljana; zato se mora zboljševati in sicer tako-le.

Če se tista zemlja, kamur se misli drevo saditi, že predno leto okoli dveh čevljev globoko prekoplje, ali tako z lopato preobrne, da zgornja rodovitna prst v dno, spodnja mrtvica pa k vrhu pride, ki se s časoma tudi rodovitnosti navdabne.

Zemlja se zboljša, če se ji druge boljše ali nasprotne prsti nameša. V pust lapor naj se navozi gline iz bajaranja, rujav lapor pa blata iz ceste in grabnov; suha rahljica ali pešenca se naj zmeša z mastno ilovco; cmokasta mrtvica pa z dobrim peskom. Črna prst se naj z laporjem potrosi.

Tudi se zboljša zemlja če je zlo pusta, s tem, da se prekopa, dobro pognoji in kaj drugega ondi vseje ali vsadi, na primer: krompir, koruza itd., in ko se je gnoj zadosti sprstnil, nastopijo potlej še le drevesa. Najbolj pa se zemlja zboljša in slabo rastečim sadunosnicam k rasti pomaga z gnojem, ki se tako-le pripravi:

Velika jama se naredi, v njo se nameče plev, blata, slame, plevla, kopriv, listja, rušin, smeti, kakega droba, raznih odpadkov, gnjilega lesa, dobre prsti itd. Po tem se

napelje večkrat v njo kaka luža ali gnojnica, in se večkrat vse to premeče in premeša da se sprsteni. Od tega gnoja se nekoliko drevesnim koreninam prisuje, drevo začne kmalo veselo rasti, pa tudi prav obilo roditi.

Vrste sadnih dreves.

Da bo sadno drevje veselo rastlo, solnca imelo, rado rodilo, se mora vsikdar po redu saditi; kar je tudi lepo videti, če drevesa po vrsti stojijo. Kder se drevje redko sadi, še pod njim brez obotavljanja žito, če se vseje, ali žlahna trava raste; s tem pa se kraj vsikak olepša in veliko več dobička doprinese.

Zato gre saditi jablane, bruske in črešnje v navadni zemlji 5 do 6 sežnjev, v globoko rodovitni zemlji 7 sežnjev, po nagnjenih brežinah pa po 5 sežnjev vsaksebi.

Med njivami se sadno drevje najmanj 10 do 12 sežnjev v vrsti sadi, da setvi ne škodje; še bolje pa je, po mejicah ali med njivami nobenega drevesa ne saditi, ne imeti, ne pušiti. Bog hotel, da bi se po drugih prav pripravnih krajih marljivejše sadno drevje sadilo.

Pri cestah in potih, po ozkih dolinah, 5 do 6 sežnjev; po pašnikih pa 6 sežnjev se sadijo sadunosnice po vrsti.

Česplje ali slive, višnje in marelice se morajo 2 do 3 sežnjev vsaksebi po redu saditi, kosčeni sad pa po vrstih 2 sežnja. Kder se zgolj slive sadijo, naj se 2 in pol do 3 sežnje narazen v vrsti sadijo. Vsa nizka in majhna drevesa, tako imenovani pritlikovci, se poldrug seženj vsaksebi po redu sadijo. Orehi in kostanj se morajo 7 do 8 sežnjev eden od drugega saditi, ker velika drevesa zrastejo. Če se najpred po vrsti koli postavijo, kakor potreba za razna plemena sadunosnic nanesse, se po tem lahko v pravi razmeri po redu jame skopljejo. To je najlažje način vrste narediti. Motvoz, žnora, špagovina ali nit, seženj ali raglja, vse te reči delo zadržavajo in veliko zmešnjavo vzrokujejo, preden se prave vrste naredé. (Dalje.)

O pravi starosti mladih goved za plemo.

Pri mladih govedih se, kakor obilne skušnje učijo, spolovilno življenje oglasi med šestim in devetim mescem njih starosti in se ponavlja pri telicah, če niso breje, vsake 3 do 4 nedelje; po takem so goveda vsak letni čas za plemenje priprave.

Pravi čas goveda po plemenu spuščati se ravna prvič po različnem rodu, vdrugič po boljši ali slabiji klaji, in tretjič po rabi živinčet.

Prvič: kar se tiče rodu. Goveda majhnega rodu in majhne sorte, navadno nekoliko popred dorastejo in popolno moč zadobé, kakor goveda velike in težke. Ako gospodar ne želi, da bi mu posebno močne in težke bile, jih mora dobro leto ali poldrugo leto stare po plemenu spuščati, se vé da jim ne primanjkuje dobre in tečne klaje. Život se do tega časa tako dodela, da krava svojo rast brez vsega zadržka dokonča, teleta precej velike zrastejo in so za prodaj ali plemo dobra. Da bi jih dalje v plemenu zadrževal, zavoljo tega ni svetovati, ker bi utegnile naposled jalove ostati, zlasti take, ki se v hlevu krmijo in nikdar na pašo ne spusté; v takih okolščinah se rado primeri, da gre pri živinčetu vse na loj in meso. Pri veliki in težki živini pa ni svetovati, da bi se že telice poldrugo leto stare po plemenu spuščale; v Švajci, Montafunu, Pincgavi, v Holandii in drugih krajih, kjer imajo veliko in težko živino, je sploh navada, da se junice okoli 2 leti in še ene kvatre čez stare, k juncu vodijo. Ako bi se junice velikega in težkega rodu prezgodaj po plemenu spuščale, gotovo bi se tudi rod te vrle živine s časoma zmanjšal in poslabil.

Drugič: kar se tiče klaje. Bolj ko se mladi živini obilo in redivne klaje daje, tem bolj se redi in močna priha in tem poprej je godna za plemo. Zato se morajo goveda ktera obilo in dobre krme dobivajo in od mladosti skrbno glešajo, poprej po plemenu spuščati, kakor taka, ktera manj klaje dobivajo in se tako skrbno ne glešajo. — Kolik razloček je pri živinoreji v tej reči, se učimo deloma iz skušenj znamenitega živinorejca barona Riedesel-na, deloma pa iz rusovske živinoreje. V tem, ko je Riedesel svoja mlada goveda posebno dobro redil, so mu tako zrastle in močna bila, da bi jih bil mogel že 6 mesev stara po plemenu spuščati; bila so tako velika, kakor druga dve leti stara, pa v prvi mladosti v reji zamorjene. Nasproti pa Jor-

dan pripoveduje (v svojih praktičnih bukvah o živinoreji, Dorpat 1852), da Rusi, ker jim njih goveda le počasi rastejo in se po bornih pašah pasejo, še le v četrtem letu po plemenu spuščajo. Ako gospodar mladim govedom obilo dobre klaje poklada in jih ne goni na pašnike, ampak v hlevu redi, je vselej boljše, da se poprej kakor pozneje po plemenu spuščajo, sicer si debelih pa jalovih junic zaredi; to pa mu utegne vse veselje do živinoreje sčasoma podreti, ker li moral rep za repom dajati mesarju.

Tretjič: kar se tiče rabe. Kjer živinorejci posebno na to gledajo, da si bogato molžo napravijo, bi se jim svetovalo, da bi svoje telice nekoliko prej po plemenu spuščali. Skušnje učé, da tista goveda, ki se pozno parijo, namreč še le takrat, ko je njih truplo na vse strani že dorastlo, so malokdaj dobre mlekarice. Opazovanje spolovilnega življenja uči, da več mleka in večja rodovitnost krav se ravna po tem, da se je mlada živina zgodaj ubrejila, dokler život še ni dorastel na vse strani; treba je tedaj, da mlečne žlezice začno poprej se gibati. Kadar pa hočejo gospodarji veliko in močno živino imeti, ali za vprego ali za mesarja, naj je ne spuščajo pred drugim letom k juncu.

Dopisi.

Iz Ptujja. — Dragi „Slov. Gospodar!“ Ne morem zamolčati neke posebne stvari, ktere se tičejo naših narodnjakov, in zato ti pošljem te vrstice in te prosim, da jih vrstiš v svoj predelček.

Pred nekimi dnevi sem zablodil v neko nemškutarsko krmo g. R. P. v kaniškem predmestju, v katero Vi, dragi Slovenci hodite, posebno Vi iz slovenskih gor, in tam stajate, ker Vam je prilično. Kaj pa tam slišite? Same grde nemškutarske neumne reči, ktere Vas zapeljujejo. Ali Vam ni žal za Vaše denarje, ktere tam potrošate? Namesto, da bi se okrepčali, boste tamo le pohujšani, ker on krmar zaničuje Vas in Vaš slavní narod, čeravno od Vas mnogo dobička ima.

Zaničuje tudi Vaše dobre duhovnike, ki za Vas skrbijo kakor dobra mati za svoje pridne otroke; rogovili grdo zoper vse slovenske časnike in jih psuje zatega voljo, ker so vam na veliko korist in poduk. Zakaj pa rogovili tako? ker celo ni politično izobražen in ker nima toliko pameti kakor petelin na Vašem dvoru.

Dragi Slovenci! opominjam Vas, bodite pametni in ne verujte vsakemu nemškutarskemu rogoviležu, kateri proti naši svobodi, proti blagru naše drage domovine „Slovenije“ dela in jo podreti hoče.

Iz Ivanjca. 13. junija t. l. je bila volitev v spodnjih Ivanjcih pri g. predsedniku in čujte, čujte kaj se je zgodilo! Vsemu nasprotovanju in vsem overam vkljub, so naši vrli slovenski možje odkrito in brez vse bojezljivosti izrekli željo, da hočejo voliti vrliga Slovenca A. Št.

Naročila smo dobili nemška, in zato jih deseti ni razumel in ni znal kaj pomenijo; dobili pa smo jih tudi komaj en dan pred volitvo; vse to vendar ni nič pomagalo, ker naši možje so vsi stali za ednega in eden za vse kakor skala v kipečem morju in so ostali pri svojem naprejšetju. Vsakega človeka, kteremu je kaj mar za našo domovino je v srce veselilo glasovanje slišati. „Slava občini ivanjski!“ Z Bogom!

Iz Rač. — Čujte, kaj stranka liberalcev gg. Seidl-Brandstetter-a po Slivnici dela. Po noči 18. t. m. je neki izobražen ali bolj rečeno, neolikan Seidlbrandstetterianer na farovška vrata program svoje stranke, kterege so neki nemškutarij Svečinski (Witschein) podpisali, prilepil. To djanje močno karakterizira Seidl-Brandstettera. Ako ta gospoda v resnici, kakor pravita, luč nam Slovincem prižgati četa, tak naj po dnevi svoje beriče pošiljata, kateri nam bodo luč (Aufklärung) davali, ne pa ponočnjakov, in ako nam kulturo dati četa, tak naj ne pošiljata nam takih neolikancev, naj si bodo iz Maribora ali odkod drugod. Slednjemu Vama gg. Seidl in Brandstetter in Vaši stranki mi Slivničani naznanimo, da останemo verni, pošteni in pravični, kakor so bili naši očeti.

Iz donaske gore pri Rogateu. — Včeraj smo pri nas kat. pol. društvo slovesno začeli, ker po preteklih štirih tednih ni bilo prepovedano. Naprosili smo vis. čast. g. dekana, da so nam namen tega društva na tanko razložili. Zdaj vemo, kako potrebno je za nas v zborih razne